

ристики житла, щодо якого встановлюються відносини оренди з викупом; 3) строк, на який укладається договір та інші. Істотні умови повинні обов'язково бути передбачені в договорі, адже в протилежному випадку (за умови відсутності в тексті договору хоча б однієї з них) — договір вважатиметься неукладеним. Вважаємо, що перелік істотних умов вказаного договору можна скоротити, зокрема, найменування сторін є радше характеристикою учасників договірних відносин, а не його істотною умовою, а умови договору про права, зобов'язання та відповідальність сторін можуть дублювати положення чинного законодавства, відтак ці умови можна було би не відносити до істотних. Зокрема, якщо сторони бажають додатково, більш детально, врегулювати свої відносини у договорі, то вони, керуючись принципом свободи договору, можуть передбачити особливості здійснення прав чи виконання обов'язків за договором, встановити відповідальність за те чи інше невиконання чи неналежне виконання умов договору тощо. Водночас вважаємо недоцільним зобов'язувати сторони обов'язково передбачати ці умови в договорі. На нашу думку, сторони обов'язково повинні погодити предмет договору (характеристика житла), ціну (розмір, спосіб, порядок і т.д. внесення орендних платежів) та строк договору. Також важливою умовою, яку варто відносити до істотних, є умова про підстави та умови дострокового розірвання договору (з вини чи без вини сторін), і, відповідно, розрахунки, які здійснюються під час цього, та інші правові наслідки дострокового припинення договірних відносин (повернення коштів чи їх частини, можливо, набуття орендарем права власності на частину житла тощо).

Таш'ян Р. І. асистент кафедри цивільного права № 1 НЮУ ім. Я. Мудрого, кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ТРАНСПОРТНОГО ДОГОВОРУ

Відносини з перевезення часто мають довгостроковий характер, оскільки багато осіб постійно потребують надання послуг з перевезення. Наприклад, шахта або металургійний комбінат щоденно відправляють сировину або продукцію у великій кількості. Зрозуміло, що кожного дня укладати окремий договір перевезення незручно.

З цих причин можна укласти договір про організацію перевезень на тривалий період (наприклад, на рік), а потім під час його дії при виникненні потреби у перевезенні конкретної партії продукції надати перевізнику заявку на перевезення. У зв'язку з цим виникає питання щодо визначення характеру відносин, що виникають на підставі договору про організацію перевезень. Зрозуміло, що такі відносини є правовими, однак цей договір не породжує прав та обов'язків щодо перевезення без подання конкретної заявки. З цього приводу в літературі була висловлена думка, що такі договори породжують специфічний вид відносин — організаційні, призначення яких полягає у створенні умов для виникнення інших, у першу чергу майнових відносин.

Функціонально-цільова спрямованість таких договорів полягає у визначенні процедури укладення та виконання майнових договорів. До особливих рис цих договорів відносять такі:

а) особливість змісту організаційного відношення. Відносини, що організуються, мають майновий, трудовий, особистий немайновий і інший аналогічний зміст. Зміст організаційних відносин складається з дій організаційних, спрямованих на упорядкування (нормалізацію) відносин, що організуються.

б) особливість об'єкта організаційних відносин. Організаційні відносини мають своїм об'єктом упорядкування відносин, зв'язків, дій учасників відношення, що організується.

Учасники організаційних договорів мають дві мети: проміжну (створити умови для виникнення майнових відносин) і кінцеву (досягти яку слід за допомогою майнових відносин). Організаційно-правові відносини як би обслуговують інші цивільні правовідносини, вони не є «самоціллю», а являють собою певний організаційно-правовий засіб, який використовується сторонами з метою упорядкування своїх основних (майнових і особистих немайнових) відносин.

Значення організаційних відносин полягає в тому, що вони виступають внутрішнім «каркасным» елементом, який визначає юридичну процедуру існування майнових відносин сторін. Самі по собі організаційні відносини сторін за такими договорами ніякої особливої цінності не являють.

Організаційний транспортний договір можна визначити як договір, за яким сторони зобов'язуються укласти між собою у певний строк основний договір (декілька основних договорів), деякі умови яких містяться

в організаційному договорі, і (або) вчинити дії, що сприяють укладенню між тими ж сторонами основного договору (декількох основних договорів) у сфері транспорту.

До організаційних транспортних договорів відносяться навігаційний договір, договір централізованого автоперевезення вантажів, спеціальний договір автотранспортних підприємств, договір про організацію перевезень, договір про використання об'єктів транспортної інфраструктури тощо.

Ці договори мають специфічні риси, за якими їх можна відмежувати від суміжних договорів: попередніх, рамкових, генеральних домовленостей, протоколів про наміри, договорів з відкритими умовами, координаційних договорів.

Ус М. В., асистент кафедри цивільного права № 1 НЮУ ім. Я. Мудрого, кандидат юридичних наук

КОНКУРЕНЦІЯ ВИМОГ ПРО ВИЗНАННЯ ПРАВОЧИНІВ НЕДІЙСНИМИ З ІНШИМИ ДОГОВІРНИМИ ВИМОГАМИ

Термін «конкуренція вимог» («конкуренція позовів») виник у західноєвропейській правовій доктрині і продовжує використовуватися сучасними правниками різних країн для позначення проблеми, коли одні й ті ж самі факти служать підставами для кількох варіантів правових вимог. Вказане, в свою чергу, породжується конкуренцією цивільно-правових норм, під якою слід розуміти ситуації у правозастосуванні, коли при правовій оцінці одного фактичного відношення на застосування претендують дві (або більше) цивільно-правові норми, які, як правило, належать до різних правових інститутів і звичайно розраховані на різні правові випадки.

Проблема конкуренції цивільно-правових вимог становить як науковий, так і практичний інтерес. Для науки цивільного права значення має систематизація положень законодавства, а також аналіз ситуацій, при яких з одного й того ж самого факту порушення прав (інтересів) слідує два чи більше варіанти цивільно-правових вимог. Для правозастосовчої